

Előadó: Sebők Sándor, főtí plébános, kanonok

A keresztség szentségére vonatkozó tanítás az újszövetségi szentírás könyveiben. Szent Pál keresztségteológiája. A keresztség a keresztes beavatás szentsége.

Bevezetés

1. Jézus nem keresztelt

A Szentírásban nem olvashatunk arról, hogy Jézus keresztelt volna, csak arról találunk említést, hogy Jézus tanítványai kereszteltek. „A farizeusok úgy értesültek, hogy Jézus több tanítványt szerez, és többet keresztel, mint János. Valójában Jézus nem keresztelt, hanem csak a tanítványai. Mikor az Úr ezt megtudta, elhagyta ismét Júdeát.” (Jn 4,1-3) – Később sem esik szó ezekről a keresztelésekről, így nem tudjuk, milyen hittani tartalma lehetett. A tanítványok szeme előtt valószínűleg János keresztelő tevékenysége lehetett, (némelyikük János tanítványa volt!), amely a bűnbánatot hangsúlyozta, és valószínűleg ezért csinálták.

2. Az apostolok azonnal kereszteltek a Szentlélek kiáradása után.

Péter erre szólítja föl a hallgatóságot: Ap. Csel. 2,37-41. Fülöp diakónus Szamáriában keresztelt (Ap. Csel. 8,4-13), Péter Cezáreában (Ap. Csel. 10, 47-48), Pál Filippiben és Korintusban (Ap. Csel. 16,15; 18,7-8). Sőt, Pál maga is részesül a keresztségben: Ap. Csel. 9,19. Az apostolok gyakorlatában a sorrend a következő volt: hirdették az Igét, a megtértek hitvallást tettek (elfogadták Jézust és az ő föltámadását), majd megkeresztelték a megtérteket.

3. János keresztsége bűnbánati keresztség volt.

A zsidóknál ismeretes volt a keresztelés, és egyes misztérium-vallásokban is előfordult. A zsidók a pogányságból megtérteknél alkalmazták. Ezzel a szertartással akarták kifejezni a zsidó közösséghez tartozást: kultikus tisztaságot adott.

János maga keresztelt, de tanítványai kezdetben biztosan nem. Később lehetséges, mert Pál apostol Efezusban találkozik olyanokkal, akik János keresztségével voltak megkeresztelve.

János prédikációit tanulmányozva azt látjuk, hogy a keresztelést a bűnbánat kifejezésének tekinti. A bűnbánat pedig azért szükséges, hogy be tudják fogadni az eljövendő messiást, aki már itt is van.

4. Jézus megkeresztelkedése

Vajon Jézus miért keresztelkedett meg, hiszen neki nem volt szüksége bűnbánatra? Ezt János is tudja, és mondja is: „Nekem van szükségem a Te keresztségedre. Jézus válasza: „Úgy illik, hogy teljesítsük azt, ami méltányos.” (Mt 3,13-15) Ez az Atya akaratának elfogadását jelentette, vagyis azt, hogy vállalja a feladatot, az emberiséggel való sorsközösséget. Jézus az Izajás próféta által megénekelt Ebed Jahve (Isten szolgája. (Iz 53,1-kk.) útjára lépett: bűnné lett értünk. „Ő az Isten báránya, aki elveszi a világ bűnét” (Jn 1,29)

Jézus megkeresztelkedésének üdvtörténeti jelentősége van:

a. Az ég megnyílása olyan lehetett, mit Saul megtérésénél. Valószínűleg csak Jézus látta, esetleg János, aki később tanúnak nevezi magát. (Jn 3,22-36) Ez a jel Jézusnak szóló elsősorban: megerősítette küldetésében.

b. A Lélek megjelenése galamb alakjában: Jézus isteni erővel felruházva veszi át a megbízatást működéséhez.

c. A szavak („Ez az én szeretett fiam, akiben kedvem telik.” Mt 3,17) azt jelzik, hogy a Messiás Isten Fiának tartható.

Itt jelentkezik a szentháromságos tanítás!

Előadó: Sebők Sándor, főtí plébános, kanonok

Jézus parancsa a keresztre

Tények

Pünkösdtől kezdve egyértelműen jelentkezik a keresztre gyakorlata, és annak szükségessége is. (Péter fölszólítása: Ap. Csel. 2,38)

Ez nem csupán bünbánati jellegű keresztség volt, mert szent Pál kifejti Efezusban, hogy János keresztsége bünbánati volt, ezért fontos, hogy Jézus nevében is keresztre menjek meg (Ap. Csel. 19,3-5)

A keresztség elrendelése

A Máté és a Márk evangélium végén olvashatjuk a keresztre való jézusi parancsot. (Mk 16,15-16; Mt 28, 18-20)

Máté a formát is hozza: a Szentháromság nevében kell keresztre menni. Ez már valószínűleg néhány évtizedes keresztség gyakorlatnak az eredménye.

Az efezusiak **Jézus nevében** keresztre mentek meg. Mit jelent ez?

1. Jézus parancsára, vagyis hogy Jézus miatt kell ezt a szertartást végrehajtani.
2. A megkeresztelt ember Jézus számára lesz lefoglalva. az ősegyház megértette, milyen esemény játszódik le, amikor valaki Jézus közvetlen „hatalma” alá kerül.
3. A keresztség elrendelése missziós paranccsal van egybekötve. Ez már szervezett közösségre utal. A folyamatnak, a következőnek kell lennie:

Hirdessétek az evangéliumot, tanítsátok az embereket,

Ezt követi a hívő elfogadás, majd a hitvallás.

Keresztre mentek, vagyis vonjátok be az egyházközösségbe, lélekközösségbe a közeledőket.

Tanítsátok őket a parancsok megtartására és ellenőrizték az erkölcsi életüket.

Mindez az ősegyház gyakorlatából tűnik ki. Igen tanulságos Szent Pál teológiáját megvizsgálni, hiszen ő, mint az ősegyház teológusa „aprópénzre váltja” a jézusi tanítást és hagyományt.

Szent Pál keresztségteológiája

Szent Pál leveleit tanulmányozva kibontakozik az ősegyház tanítása a keresztségről és annak hatásairól, illetve következményeiről.

Krisztusba épülés

„Mindannyian, akik megkeresztelkedtek Krisztusra, Krisztust öltöttétek magatokra.” (Gal 3,27)

Első hallásra rossz ízű kifejezés a „Krisztust öltöttétek magatokra”, mintha csak külső, felszínes kapcsolatról lenne szó. (=Magamra veszem a kabátot, de nem tartozik hozzám és azután meg leteszem!) – A keleti embernél a „magunkra öltetni”, – teljes azonosulást jelent.

Előadó: Sebők Sándor, főtí plébános, kanonok

Életközösség vállalását!

Lásd: Illés próféta palástját rátette Elizeusra, amikor meghívta; Ruth Booz takarója alá bújt, amikor ki akarta fejezni, hogy egygé akar válni vele a házasságban.

A ruha a belső lelkület kifejezése is: Jézus ruhája ragyogott a színeváltozáskor, példabeszéd a menyegzős ruháról stb. Tehát **teljes azonosulásról van szó,**

Sőt. Krisztus újraéléséről: Róm 6,3-5

„Hiszen meghaltatok, és életetek Krisztusban van elrejtve.” (Kol 3,3)

Mit jelent ez? – a keresztény élet=Krisztus sorsában való részesedés, teljes sorsvállalás. Ezt kellene tudatosítanunk az életünk minden területén. Életem minden pontjának megfelel egy krisztusi pont. (A bűnt kivéve!) Ez távlatot ad az életemnek, és örömet jelent. Erőt is ad a nehézségekben, mert „Amilyen bőven részesedünk Krisztus szenvedésiben, olyan bőségesen árad ránk Krisztus által a megigazulás is.” (2Kor 1,5)

Beépülünk Krisztus Testébe

„Mi mindnyájan egy Lélekben egy testté lettünk a keresztség által: akár zsidó, akár pogány, akár rabszolga, akár szabad. Mindannyiunkat egy Lélek itatott át...” (1Kor 12,13)

Mindezek logikus következménye a Krisztus szerinti élet követelménye, igénye

„...az újjászületés és megújulás fürdőjében...” (Tit 3,5)

„Verjétek benne gyökeret és épüljétek rá...” (Kol 2,7)

A krisztussal és Krisztusból való élet alapvető követelmény és szükséglet is. Gondoljunk a szőlőtő hasonlatra (Jn 15,1-kk)

Kapcsolatunk lényegei! Nincs életünk és létjogosultságunk külön, nélküle.

A keresztségben maghaltunk a bűnnek, hogy Jézusnak éljünk. Lásd: Rom 6,1-14

A keresztség egy új, természetfölötti élet látásmódját és lehetőségét adja meg: „Vele támadtatok föl...Ha tehát Krisztussal föltámadtatok, keressétek, ami odafönt van, ahol Krisztus ül az Atya jobbján. Ami odafönt van, arra irányuljon a figyelmetek, ne a földiekre...” (Kol 3,1-17)

Mit tükröz az életünk? Egy másik világ követői vagyunk. Kapcsolataink, anyagiakhoz való viszonyunk, értékrendünk mutatja-e azt, hogy ebben a világban élünk, de nem ennek a világnak?

A keresztség **lebont minden falat** ember és ember között: egy közösségbe kapcsol: „Krisztust öltöttétek magatokra. Nincs többé görög vagy zsidó, rabszolga vagy szabad, férfi vagy nő, mert ti **mindnyájan egy személy vagytok Jézusban.**” (Gal 3,27-28) A kereszténység 'forradalmi módon' az egyetemes szeretetet hirdette kezdettől fogva. – Minden szellemi áramlat a történelem során valami, vagy valaki **ellen** irányult,. Csak a jézusi tanítás hirdeti az egyetemes szeretetet.

A keresztségi kegyelem¹

A fentiekből már sok minden következik a keresztség hatását illetően, de most összefoglalva is sorba vesszük

1. A bűnök bocsánata

¹ A katolikus Egyház Katekizmusa Bp. Szent István Társulat 2002.VII. A keresztségi kegyelem

Előadó: Sebők Sándor, főtí plébános, kanonok

A keresztségben minden bűn bocsánatot nyer. A fölnöttek esetében az addig elkövetett személyes bűnök, a gyermekek esetében pedig az un. áteredő bűn (hiánypótlás!). „Tartsatok bűnbánatot, felelte Péter és kereszstelkedjék meg mindegyiktek Jézus Krisztus nevében bűneitek bocsánatára.” (Ap. Csel. 2,38) „Bizony, bizony mondom neked: Aki nem születik vízből és Szentlélekből, nem mehet be Isten országába. (Jn 3,5)

2. Az egyház tagja lesz, Krisztusba épülve

Ezt főntebb már bővebben kifejtettük. Még az is lényeges, hogy mivel Krisztushoz kapcsolódik a megkeresztelt ember, ezért részesül a hívők általános papságában is. „Választott nép...”(1Pét 2,9)

3. A keresztség a keresztényt eltörölhetetlen lelki pecséttel (karakterrel) jelöli meg.

„Meg ne szomorítsatok Isten Szentlelkét, akinek jegyét viselitek a megváltás napjára.” (Ef 4,30)

Ezt tanítja a Trienti Zsinat, a II. Vatikáni Zsinat, és a patrisztika is erről tanúskodik.

A keresztség szentségében való részesedés az üdvösség elnyeréséhez szükséges

Mit jelent az, hogy szükséges?

Egy meghatározott cél szempontjából szükségesnek nevezzük azt, ami nélkül a cél el nem érhető.

A cél az üdvösség. A Tridenti Zsinat azt tanítja, hogy a **keresztség vagy annak a vágya** szükséges az üdvösség eléréséhez.

A vágy, az lelki beállítottságot jelent, amely lehet kifejezett vagy burkolt. A **burkolt vágyódás** azt jelenti, hogy nem ismeri ugyan a szentséget de, a lelkében ráhangoltság van Isten akaratának teljesítésére. (Ez Karl Rahner szerint az anoním .kereszténység) A meg nem keresztelték üdvösségének lehetősége Isten egyetemes üdvözítő akaratából is következik.² – Istennek sok csatornája van a kegyelmek közvetítésére.

A vízkeresztség

1. A felnőtt keresztség

Jézus Nikodémusnak mondja, hogy „Ha valaki nem születik újjá vízből...” (Jn3,5)

Az atyák is ezt tanítják. Például **Tertullianusz** (†220 táján) így ír: „Előírás, hogy senki keresztség nélkül nem részesülhet az üdvösségben. Ez az előírás leginkább Krisztus következő szavaira támaszkodik. – „Aki újjá nem születik...” Jeruzsálemi szent Cyrill: „Aki nem részesült keresztségben, az üdvösséget nem bírja – a vértanúkat kivéve. Ők ugyanis víz nélkül is elnyerik az országot.”

2. A gyermekkeresztség

Sokan, régóta vitatkoznak a gyermekkeresztség jogosultságán. (pl. mostanában a baptisták és a különböző szekták, akik újra keresztelik a hozzájuk bekerülteket.)

² Dr. előd István, Katolikus dogmatika Bp.Szent István társulat 1978. 61.§

Előadó: Sebők Sándor, főtí plébános, kanonok

A gyermekkeresztelem szükségességét legutóbb II. János Pál pápa is kifejtette a Hittani Kongregáció „Pastorális actio” eligazítása c. iratában 1980-ban. Régebben is elítélte az Egyház azokat, akik azt tanították, hogy nem lehet megkereszteni a gyermekeket.

Az ősegház gyakorlatában szerepelt a felnőtt,- és a gyermekkeresztelem is. Szent Ágoston nyomán a következőket tanítja az Egyház:

A keresztséghez élő hit kell. Ez nincs a kisgyermekben, ezért az Egyház hitére keresztelejük meg őket. Az élő hittel rendelkező egyháztagnak állnak a gyermek mellett. Sajnos, sokszor nem a szülők hitéről lehet ezt elmondani, de a keresztelező papnak meg kell győződnie a keresztelem nevelés valószínűségéről.

Szent Ágoston beszél, az un. fides infusa-ról, a belé öntött hitről. Ez azt jelenti, hogy a keresztelem lehetőség szerint birtokolja a hitet, reményt és a szeretetet. – A szentség elősegíti a hit kialakulását.

A vágykeresztelem

A vágykeresztelemről azok esetében beszélünk, akik ténylegesen készültek a keresztelemre, de meghaltak, mielőtt arra sor került volna, és azok esetében is, akik lelkiismeretük szerint élnek, van bennük vágy az igaz életre, de nem ismerik, vagy nem kellőképpen ismerik a keresztelemet.

Aquinoi szent Tamás a következőket írja: „Isten önmagát nem kötötte meg azzal, hogy szentségeket alapított, és igazzá teheti azt az embert szentségi közvetítés nélkül is, akiben hitet és a szív megtérését találja.” S.Th.3.68.2)

Szent Ágoston pedig azt írja (De baptismo 4,21,28), hogy a katolikus katekumen többet ér, mint a hitványul élő megkeresztelemt, vagy az eretnek.

A vérkeresztelem

Azokról a vértanúkról van szó, akik Krisztusért haltak meg, és még nem voltak megkeresztelemt.

1. Jézus szavai egyértelműek: „Boldogok, akiket üldöznek az igazságért, mert övék a mennyek országa.” (Mt 5,10) „Aki értem elveszíti életét, megtalálja azt.” (Mt 10,39) „Aki megvall engem az emberek előtt, azt én is megvallom Atyám előtt.” (Mt 10,32) „Nagyobb szeretete...” (Jn 15,13)

2. Cyprianus (†258): „Nem hiányzik ezekből a keresztelem szentsége, hiszen a legdicsőségesebb módon, vérükben keresztelemtedtek meg...”

3. Az emberi gondolkodás szerint is kézenfekvő, hogy a másokért való halál-vállalás a legnagyobb szeretetet jelenti. Ez a szeretet pedig mindenképpen kiengesztel Istennel.

Gondolatok a keresztelemt ősi és mostani szertartásához

Kialakult szertartásrendet csak a III. századtól találunk. Részletes leírás a IV. századból való, amikor egy Aetheria nevű spanyol szerzetesnő 394 táján Jeruzsálemben zárandokolt, és részt vett egy keresztelemti folyamatban.

A böjti időszak előtt kellett **jelentkezni** a püspök előtt, aki beírta a keresztelemtendőt. A püspök a hozzátartozóktól kérdezi, hogy a jelölt milyen életet él?

Előadó: Sebők Sándor, főtí plébános, kanonok

Vizsgálat következik, amelybe a közösség minden tagja beleszólhat. A cél: megállapítani, hogy az illető valóban szakítani akar a sátánnal.

Durva szőnyegre állították a jelentkezőket, amely a bűnbánat jele volt.

A keresztség

a nagyszombati liturgia szerves része volt. Az áldozati helytől független keresztlő kápolnában történt. (A kápolna festése, nyolc szöglete...)

Fontos mozzanat volt az **ellentmondás**. Egészen konkrétan, mindennek, ami nem egyeztethető össze a keresztyén élettel. „A sátán dolgai, ügyei alatt a színházat, cirkuszt, stadiont, versenyeket, himnuszokat, orgiákat, táncokat kell érteni. Ezek mind olyan dolgok, melyeket a Sátán azért hozott a világban létre, hogy az embereket a kielégülés látszata alatt a pusztulásba vigye.”(Theodorus Mopsuestenus, †428)

Gondolkodjunk el, mennyire igaz ez a mi világunkra is! Minek kellene ellentmondanunk?

Ez után következett kelet felé fordulva a **hitvallás**, vagyis, amit tanítottak a jelölttel (esetleg több éven keresztül), annak a visszaadása. (**Redditio symboli**)

Levetették a régi ruhát. – „Vessétek le a régi embert szokásaival együtt.”(Kol 3,10) A ruha a bűnösség jele volt (összülők) a mezítelenség a gyermeki bizalom jele.

Olajjal kenték meg a keresztelendőket. Az olaj szimbolikája:

a gyógyulás jele,

a küzdelemre való fölkészítés jele és eszköze volt. (atléták)

Jézus az igazi olajfa, akibe beoltást nyer az ember.

Általános volt a vízbe való lemerülés, de a meghintést is ismerték. (Szükség esetén)

A keresztség után

Fehér ruhába öltözés. „A régi ruhákat levetted, fehér ruhába öltöztél. Lelki szempontból mindig fehérén kell járnod. Nem arról van szó, hogy mindig fehérbe öltözz, hanem, hogy az az igazán fehér és ragyogó ruha borítson téged, melyet, ha birtokolsz, Izajás prófétával együtt mondhatod: „Az üdvösség ruhájába öltöztetett engem, a győzelem ruhájával borított be engem.” (Jeruzsálemi szent Cyrill †386 táján)

Általában egy hétig fehér ruhában jártak, az **üldözés alatt is**. (Lásd: **Fehérvasárnap!**)

A krizmával való megjelölés a lefoglalást és krisztus papságában való részesedést jelentette:

„Nem tudjátok, hogy testetek a bennetek lakó Szentlélek temploma, akit Istentől kaptatok?” (1Kor 6,19)

A bárányokat beégetéssel jelölték meg

A katonákat is így jelölték meg

1Pét 2,9 (választott nép, szent papság...)

Néhány összefoglaló gondolat:

Előadó: Sebők Sándor, fóti plébános, kanonok

„A keresztség lényegi szertartása a keresztelendő alámerítése a vízbe, vagy fejének vízzel való leöntése a Szentháromság, azaz az Atya, és a Fiú és a Szentlélek segítségül hívása közben.”³

„A keresztség a lélekbe eltörölhetetlen jelet nyom, karaktert, mely a megkeresztelt embert a keresztény vallás kultuszára szenteli föl. A karakter miatt a keresztség megismételhetetlen.”⁴

„A legősibb időktől fogva csecsemőket is keresztelünk, mert a keresztség Isten kegyelme és ajándéka, mely nem tételez föl emberi érdemeket; a csecsemőket az Egyház hitében keresztelik meg. A keresztény életbe való belépés utat nyit az igazi szabadságra.”⁵

„Szükség esetén bárki keresztelhet, csak legyen az a szándéka, hogy azt teszi, amit az Egyház tesz, és a keresztelendő fejére vizet öntve mondja: „Én téged megkeresztellek az Atya, és a Fiú és a Szentlélek nevében.”⁶

³ A Katolikus Egyház Katekizmusa Bp. Szent István Társulat, 2002. 354.old.

⁴ Uo.

⁵ Uo.

⁶ Uo.